

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 2. osa Ratkaisuja työn murroksessa

Tulevaisuusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 2. osa Ratkaisuja työn murroksessa (VNS 5/2018 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava tulevaisuusvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Kaisa Oksanen, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Timo Annala, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Fransiska Pukander, valtiovarainministeriö
- työmarkkinaneuvos Päivi Järviniemi, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Ismo Suksi, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelupäällikkö Kirsi Heinivirta, opetus- ja kulttuuriministeriö
- johtava veroasiantuntija Sami Varonen, Verohallinto
- rehtori Jari Niemelä, Helsingin yliopisto
- vararehtori Heidi Ahokallio-Leppälä, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK
- kehitysjohtaja Eija Heikkinen, Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy
- toimitusjohtaja Shilei Zhang, Foodora Finland Oy
- toimitusjohtaja Jani Laatikainen, SuoraTyö.fi-palvelu
- maajohtaja Henrik Pankakoski, Wolt
- tutkimuspäällikkö Antti Kauhanen, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- vanhempi tutkija Hannu Karhunen, Palkansaajien tutkimuslaitos
- tutkimusasiantuntija Riitta Juntunen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- lainopillinen asiamies Atte Rytönen, Suomen Yrittäjät ry
- asiantuntija Leila Kurki, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- kampanjan edustaja Tuomas Tammisto, Foodora vastuuseen -kampanja
- dosentti Antti Kasvio
- oikeustieteen maisteri Jussi Salokangas
- valtiotieteen tohtori Anu Suoranta
- filosofian tohtori, yliopistotutkija Juhana Venäläinen

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Akava ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen tulevaisuusselonteon teemana on työn murros ja suomalaisen työn tulevaisuus. Tarkoituksena on tunnistaa ja nostaa esiin tulevan päätöksenteon kannalta tärkeitä ja huomiota vaativia asioita. Tavoitteena on, että koko yhteiskuntaan vaikuttavan ilmiön ratkaisuja voidaan toteuttaa pitkällä aikajänteellä yli vaalikausien.

Selonteon ensimmäinen osa (VNS 6/2017 vp) rakensi jaettua ymmärrystä työn murroksesta ja suomalaisen työn tulevaisuudesta. Siinä etsittiin vastauksia laajoihin työn tekemisen tulevaisuutta luotaaviin kysymyksiin, ja se tuotti tietoa työn muutoksen merkityksestä. Nyt käsitellyssä olevan toisen osan — ”Ratkaisuja työn murroksessa” — tavoitteena on tunnistaa työhön liittyviä toimittavia tulevaisuuksia, päätöksentekotarpeita sekä yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää hallituskaudet ylittävää strategiatyötä tärkeänä, sillä vaikeat ongelmat eivät ratkea yhden hallituskauden aikana ja ne edellyttävät pitkäjärjestyttä työtä ja tutkittuun tietoon perustuvia näkemyksiä. Valiokunta huomauttaa, että yhteiskunta voi vaikuttaa siihen, minkä kehitysuunnan se haluaa tulevaisuudessa toteutuvan, ja korostaa yhteisten tavoitteiden muodostamista työn murroksen synnyttämiin haasteisiin vastaamisessa.

Selonteossa esitetään viisi keskeistä työn tulevaisuuteen liittyvää teemaa (työn sisältö, rakenteet, osaaminen, toimeentulo sekä työn merkitys), joihin liittyviä yhteiskuntapoliittisia kysymyksiä pyritään selventämään ja joissa esitetään ehdotuksia toimenpiteiksi. Valiokunta katsoo, että selonteossa esitetty jäsentely sekä teemoihin liittyvät toimenpide-ehdotukset auttavat hahmottamaan työn murroksen kokonaiskuvaa sekä tarvittavia politiikkatoimia.

Selonteko sisältää eritasoisia toimenpide-ehdotuksia, joista osa on konkreettisia ja osa taas hyvinkin laajoja ja abstrakteja. Valiokunta katsoo, että selonteon ohjausvaikutus olisi parempi, jos ehdotusten joukosta olisi koottu suppeampi joukko konkreettisia kärkiteemoja ja -toimenpiteitä, joilla työn murroksen haasteisiin tulisi vastata jo lähitulevaisuudessa.

Teemat ja niihin liittyvät toimenpide-ehdotukset ja ratkaisut on selonteon mukaan rakennettu kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kestävä työelämä edellyttää muun muassa, ettei tulevaisuuden työ vaaranna terveyttä tai luonnon kantokykyä. Inhimillisen ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta keskeistä on osallistuminen työelämään ja toimeentulon turvaaminen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mielestä selonteon pyrkimys tarkastella työpoliittista sääntelyä kestäväen kehityksen näkökulmasta on hyvä, mutta vaatii vielä täsmentämistä ja jatkokehittämistä. Selonteossa ei esimerkiksi pohdita ristiriitaa kestäväen kehityksen perusperiaatteiden ja talouden kasvun vaatimuksen välillä, ja se ohittaa lähes kokonaan ne työelämän muutospaineet, jotka aiheutuvat tarpeesta supistaa ekologista jalanjälkeä.

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen on varmistettava kaikessa toiminnassa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttaminen on laadukkaan, tuottavan ja oikeudenmukaisen työelämän perusta. Alustatalous on haaste hyvinvointivaltiolle silloin, kun se lisää ansiotulojen ja sosiaaliturvan epävarmuutta. Valiokunta korostaa, että kaikilla ihmisillä tulee olla mahdollisuus toimeentuloon, työhön, lepoon, koulutukseen, perheeseen ja eläkkeeseen myös työn murroksessa. Valiokunta pitää valittavana, että selonteossa ei ole arvioitu työn tulevaisuutta tasa-arvon näkökulmasta.

Suomessa samoin kuin muualla kehittyneissä maissa teollisuustyö ja muut keskipalkkaiset työtehtävät ovat vähentyneet. Näiden tilalle on syntynyt korkeapalkkaisia asiantuntijatehtäviä sekä matalasti palkattuja palvelutehtäviä. Tällainen kehitys merkitsee työmarkkinoiden lisääntyttä polarisoitumista eli töiden keskittymistä entistä enemmän palkkajakauman päihin. Käytännössä polarisaatio tarkoittaa työmahdollisuuksien suhteellista vähentymistä keskipalkkaisilta tuotanto- ja toimistotyöntekijöiltä, joskin muutokset ovat toistaiseksi maltillisia. Valiokunta yhtyy selonteossa esitettyyn käsitykseen siitä, että tulojen polarisoitumisen ehkäisemiseksi esimerkiksi koulutus- ja veropolitiikan keinoin tulee jo lähitulevaisuudessa tehdä päätöksiä. Valiokunta tähdentää lainsäädännön muutostarpeiden kokonaisvaltaista tarkastelua.

Valiokunta toteaa, että hyvin säänneltyä ja toteutettuna alustatalouden avulla voidaan nostaa työllisyysastetta ja tarjota työtilaisuuksia myös monelle niistä, joiden on nyt vaikea työllistyä. Parhaimmillaan alustatyö voisi tarjota matalan kynnyksen työllistymispolun osatyökykyisille ja vaikeasti työllistyville. Markkinaehtoisten alustojen rinnalla on tähän tarkoitukseen kehitettävä myös yhteisöllisin ja sosiaalisin perustein toimivia alustoja.

Vielä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että selonteossa on jäänyt huomioimatta monta tärkeää näkökulmaa työn murroksessa. Näitä ovat ainakin maahanmuutto ja kotouttamistoimien kehittäminen, työn organisoinnin ja johtamisen uusiutumista vaativat vaatimukset, nuorten syrjäytymisen estäminen, erilaisten liiketoimintamallien monimuotoistuminen ja työmarkkinaosapuolten tulevaisuusvuoropuhelu. Valiokunta pitää tärkeänä, että tulevaisuusvaliokunta vielä arvioi myös niitä muutostrendejä, joita ei ole selonteossa käsitelty. Kiireellisimpänä ratkaistavana asiana valiokunta pitää nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä.

Työn rakenteiden ja organisoinnin muutos

Alustatalous on verraten uusi ja nopeasti kehittyvä tapa organisoida työtä ja vaihdantaa. Se haastaa perinteisen normaalin työsuhteessa tai yrittäjänä työskentelyn ja muuttaa sekä työvoimaa että työn sisältöä. Myös ansaintalogiikat ja yhteiskunnan palveluiden rahoituspohja sekä toimeentulon varmistaminen kokevat muutoksia. Vaikka kehityssuunta on jo havaittavissa käytännön työelämässä, työn ja työelämän kannalta kysymys ei kuitenkaan ole nopeasta siirtymisestä uuteen tapaan tehdä työtä vaan pitkään jatkuvasta murroksesta.

Alustataloudessa ihmiset työllistyvät itsensä eri tavoin organisoidun työn kautta ja työskentelevät samaan aikaan useille työnantajille. Työtä tehdään jaksoittain, limittäin tai päällekkäin eri statuksella, eri tehtävissä sekä erilaisissa työyhteisöissä. Alustojen ansaintamallit ja työn tekijöiden korvausten perusteet vaihtelevat suuresti. Usein on epäselvää, onko työn tekijän ja teettäjän tai tekijän ja alustan haltijan välillä työsuhde vai tehdäänkö työtä yrittäjänä.

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

Valtaosa suomalaisista työskentelee edelleen perinteisissä työsuhteissa, ja alustatalouden osuus taloudesta on tällä hetkellä häviävän pieni. Silti noin kolmannes työstä tehdään Suomessa vakiintuneesti muussa kuin vakituisessa ja kokoaikaisessa palkkatyösuhteessa. Jo tällä hetkellä palkkatyösuhteen ulkopuolella keikoilla, alustoilla ja itsensä työllistäjinä koodataan, siivotaan, kuljetetaan, hoivataan ja tehdään moninaisia asiantuntijajobbeja. Erilaisten maailmanlaajuisten alustatalouden ratkaisujen kautta tarjottavat työtilaisuudet todennäköisesti yleistyvät tulevaisuudessa.

Alustataloudessa työskentelevien määrästä on vaikea saada selkeää kuvaa, koska alustatalous on monimuotoinen ilmiö, eikä sille toistaiseksi ole omaa tilastollista kategoriaansa. Myös tutkimuksissa ja selvityksissä käytetyt käsitteet ja aineistonkeruutavat ovat vaihtelevia. Kuitenkin on ilmeistä, että monet työskentelevät ainakin toistaiseksi alustoilla vain satunnaisesti eivätkä he useinkaan toimi vain yhdellä alustalla.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo, että alustatyötä on tarpeen tarkastella teknologisen innovaation ohella myös esisijaisesti työn organisointiin ja työllistymisen tapaan liittyvänä innovaationa. Valiokunta korostaa, että teknologinen kehitys sellaisenaan ei suoraan määrää, kuinka työ muuttuu, ja huomauttaa, että alustatalouden mukanaan tuomat työn tekemisen erityispiirteet ja jännitteet eivät ole täysin uusi ilmiö, vaan kehitys on ollut nähtävissä jo itsensä työllistäjien asemasta käydyssä keskustelussa. Olennaista on havaita, että kyseessä on laajempi työn ja talouden murros, jossa tarkastelun kohteeksi on asetettava työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön rakentunut jyrkkä kahtiajako palkkatyön ja yrittäjyyden välille. Nykymuodossa sosiaaliturva tukee heikosti useista erillisistä työsuhteista ja toimeksiannoista tai muutoin yrittäjämäisestä työstä rakentuvaa työuraa. Valiokunta tähdentää sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen tarpeellisuutta.

Alustatalouden sääntely

Alusta- ja keikkatalouden työntekijänä/työn suorittajana sekä itsensä työllistäjänä toimiessaan henkilö jää usein palkkatyösuhteen ulkopuolelle työsuhteen työn ja yrittäjyyden välimaastoon ilman, että olisi tehnyt aktiivisen valinnan työskennellä toiminimellä tai yhtiömuodossa. Kun työtä tehdään pääosin ilman työsopimussuhdetta, työn suorittajalla ei ole työsuhteen mukanaan tuomaa oikeutta ansiosidonnaiseen sosiaaliturvaan, työterveyshuoltoon eikä lakisääteiseen työtapa-turma- ja ammattitautivakuutukseen. Pienyrittäjien sosiaali- ja vakuutusurva on nykyisellään kehittämätön ja heikko. Alustataloudessa työskentelevät jäävät myös vaille työpaikan osaamisen kehittämistä, osallistumisoikeuksia ja kollektiivisia neuvotteluoikeuksia.

Työnantajan asemassa alustalla toimiva saattaa välttyä työnantajavelvoitteilta, jos ne siirtyvät työn suorittajan itsensä kannettaviksi. Varsinkin ulkomailta toimivien alustojen toiminnan valvonta on vaikeaa ilman asianmukaista sääntelyä, ja kehitys saattaa synnyttää kokonaan uuden epäselvien tai keveiden velvoitteiden markkinan. Yleistyessään tällainen toiminta vääristäisi kilpailua laajasti lakisääteiset velvoitteensa täyttävien perinteisten työnantajien ja uusien toimintatapojen kesken.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että alustatalouteen ja alusta- ja keikkatyöhön sekä itsensä työllistämiseen sekä pienyrittäjyyteen luodaan pikaisesti pelisäännöt, joilla turvataan työntekijöiden ja työn suorittajien oikeudellinen asema sekä yhteiskunnan rahoituspohjan kestävyys. Yrittäjyyden ja palkkatyön välille tulee tehdä rajanveto ja löytää mielekäs tasapaino. Samalla tulee

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

mahdollistaa nykyistä joustavampi työelämä kestäväällä tavalla. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta yhtyy selonteon näkemykseen (toimenpide-ehdotus 1) siitä, että alustojen toiminnan sääntelijän asema tulee olla julkisella hallinnolla.

Kiireellisimpänä toimenpiteenä valiokunta pitää palkansaajan ja yrittäjän määritelmien muuttamista tai niiden tunnistamisen selkeyttämistä ja tarkentamista. Työsuhteen määritelmä voitaisiin harkita laajennettavaksi koskemaan ainakin sellaista työtä, jossa nykyisin työskennellään freelancerin tai itsensätyöllistäjän asemassa, mutta käytännössä kuitenkin selkeästi työsuhteenomaisesti ja toimeksiantajalle alisteisesti. Tällöin työnantajasta/työn teettäjistä/alustasta riippuvaisessa ja alisteisessa asemassa oleva työn suorittaja rinnastettaisiin palkansaajaan ja hänelle tulisi palkansaajan velvoitteet ja oikeudet. On kuitenkin muistettava, että yrittäjätö alustoilla saatetaan kokea mielekkäämmäksi kuin palkansaajana tehty työ, minkä vuoksi myös yrittäjien sosiaaliturvajärjestelmää tulee kehittää alustatalouden kehitys huomioiden.

Keikka- ja alustataloudessa työtä tekevän sekä itsensätyöllistäjän kohtelu palkansaajana mahdollistaisi yhteiskunnalle vero- ja sosiaaliturvavarannon kerryttämisen työsuorituksista ja toisaalta työn suorittajan ja työn välittäjän/alustan osallistumisen maksajana yhteiskunnan varannon kerryttämiseen. Osallistumalla yhteiskunnan rahoitukseen työn suorittaja on yhtäältä maksaja, mutta samalla myös yhteiskunnan sosiaalisen suojelun saaja. Tämä rakentaa yhteiskunnan vero- ja rahoitus pohjaa, luottamusta ja yhteiskuntarauhaa, ja järjestelmä on yksilöiden kannalta ennakoitava.

Palkansaajaan rinnastamisesta seuraisi myös, että keikka- ja alustatalouden työntekijöille/työn suorittajille sekä palkkatyösuhteen ulkopuolella erilaisissa itsensätyöllistämisen muodoissa työtä tekeville tulisi nykyistä laajempi mahdollisuus niin halutessaan neuvotella yhdessä työnsä ehtoista.

Valiokunta korostaa samalla, että työ- ja sosiaalilainsäädäntöä uudistettaessa alusta- ja keikkatyön ketteryyttä ja joustavuutta sekä sen tarjoamia uusia mahdollisuuksia ei tule tarpeettomasti estää. Valiokunta toteaa, että järkevästi säänneltyä ja hyödynnettynä alustat ovat sekä työn suorittajille että teettäjille hyvä mahdollisuus tehdä työtä aiempaa joustavammin ja monipuolisemmin. Alustat mahdollistavat yrityksille pysyvien työsuhteiden välittämisen ja työntekijöille mahdollisuuden osallistua työmarkkinoille joustavasti. Alustatyö ei todennäköisesti tulevaisuudessa ole ainoa tai edes pääasiallinen ansioiden lähde kuin korkeintaan osalle tällaista työtä tekeviä. Valiokunta tähdentää yksilön vastuuta oman sosiaaliturvansa varmistamisesta työmarkkina-siirtymissä.

Valiokunta huomauttaa, että alustatalouden työ sisältää työhyvinvointiin liittyviä riskejä, kuten sosiaalinen eristyneisyys, alustoilla tapahtuva syrjintä tai muu epäoikeudenmukainen kohtelu sekä tekijöiden heikko asema erimielisyystilanteissa ilman työyhteisön tai kollektiivisen edunvalvonnan tukea. Riskien ehkäisemiseksi on kehitettävä kaikkien osapuolten yhteisesti hyväksymiä pelisääntöjä ”hyvälle alustatalouden työlle”. Työn tekijöille on luotava mahdollisuuksia työskennellä halutessaan yhteisöllisissä työtiloissa ja saada apua. Myös työterveydestä on alustoilla työskennellessä pidettävä huolta. Hyvä alustatyöelämä on tuottavaa ja oleellinen tekijä myös talouden kehitykselle.

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

Valiokunta muistuttaa, että alustatalouden työn kehittäminen edellyttää realistista käsitystä ilmiön yleisyydestä, sen leviämistä edistävästä ja estävistä tekijöistä, taloudellisista ja sosiaalisista vaikutuksista sekä tulevaisuuden näkymistä Suomessa.

Verotus

Alustojen kautta tapahtuvaa toimintaa verotetaan samojen sääntöjen mukaan ja samoin periaattein kuin muutakin toimintaa. Alustatalouden yleistymisen sekä työelämän monimuotoistumisen mukana tulee kuitenkin uusia tulkintatilanteita myös verotukseen. Tulkintahaasteita syntyy muun muassa sen suhteen, tehdäänkö työtä työntekijänä vai yrittäjänä. Vastaavasti arvonlisäverotuksessa esimerkiksi vähäisen toiminnan rajaa arvioidaan verovelvollisen toiminnan laadun ja laajuuden perusteella riippumatta siitä, mistä kanavista saadusta myynnistä tulo on muodostunut. Arvonlisäverotuksessa merkittävin digitalouden haaste liittyy siihen, miten verot saadaan käytännössä kannettua ja perittyä, kun myyjä ei ole sijoittautunut Suomeen.

Verohallinnon näkökulmasta alustatalouden keskeiset haasteet liittyvät tietojen saantiin ja saatavuuteen alustatalouden toiminnasta. Verohallinnon perinteiset tiedonhankintakanavat eivät aina ole tähän sopivia eivätkä riittävän kattavia, joskin digitaaliset työkalut yhdessä syenevän kansainvälisen yhteistyön kanssa tarjoavat uusia mahdollisuuksia verovelvollisten liiketoiminnan seuraamiseen. Tiedonsaannin turvaaminen edellyttää Verohallinnon tietojensaannin turvaamista ja siihen liittyvän lainsäädännön kehittämistä jo lähivuosina. Tämä vaatii valvontajärjestelmien parantamista samoin kuin kansainvälisen tietojenvaihdon ja hallinnollisen yhteistyön kehittämistä ja tehostamista vaikuttamalla sekä EU:ssa että OECD:n puitteissa.

Verovelvollisia tulee myös kannustaa veronmaksuun tarjoamalla heille helposti saatavilla olevaa ja ymmärrettävää ajantasaista tietoa ja välineitä verovelvoitteiden hoitamiseksi.

Osaamisen kehittäminen työn murrokseen sopeutumisessa

Työn murros muuttaa ammattirakenteita ja tehtäväsisältöjä ammattien sisällä. Tämä edellyttää jatkuvaa uusien taitojen hankkimista työuran aikana, joten työn murroksessa koulutusjärjestelmän onnistumisen merkitys on olennaisen suuri ja edellyttää nykyisen koulutusjärjestelmän kehittämistä.

Valiokunta korostaa, että olennaista on matalan kynnyksen osaamisjärjestelmän kehittäminen kokonaisuutena varhaiskasvatuksesta modulaariseen täydennys- ja muuntokoulutukseen asti niin, että oppiminen on elinikäistä ja osaaminen kumuloituu. Eri koulutusasteiden välisen yhteistyön tulee olla saumatonta ja joustavaa ja opintopolkujen sujuvia yli koulutusasteiden ja oppilaitosrajojen. Osaamisen tunnistamisen välineenä voitaisiin hyödyntää digitaalista portfolioa, jonka avulla työntekijän perus- ja täydennyskoulutus ja työsuhteissa ja harrastustoiminnassa hankittu osaaminen pystyttäisiin tunnistamaan.

Valiokunta korostaa, että oppimisen uudistamista tarvitaan etenkin aikuisille sekä niille, jotka syystä tai toisesta eivät itse hakeudu koulutukseen. Erilaiset oppijat ja eri elämäntilanteissa olevat tarvitsevat erilaisia koulutusmalleja. Ajatus jatkuvasta oppimisesta nojautuu vahvasti yksilöiden itseohjautuvuuteen ja itsenäisyyteen. Puutteelliset perustaidot tai koulutus heikentävät elin-

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

ikäisen oppimisen edellytyksiä. Valiokunta katsoo, että osaamisen kehittäminen edellyttää tehokasta opinto-ohjausta etenkin niille, joille opiskelu on entuudestaan vierasta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että selonteossa sivuutetaan se seikka, että korkeakoulutuksen tarjontaa on Suomessa rajattu. Valiokunta katsoo, että koulutuksen nykytarjonta täytyisi määritellä ennen kuin koulutusta laajennetaan nuorista koko aikuisväestölle ja yli elinkaaren keskeväksi.

Valiokunta huomauttaa, että aikuisena koulutusta hankkivat erityisesti ne, joilla jo ennestään on sitä paljon. Selonteossa ehdotetaan (toimenpide-ehdotus 8), että yli 35-vuotiaille luotaisiin uratili tai koulutusseteli. Valiokunta katsoo, että näiden mallien vaikuttavuus tulee huolellisesti selvittää. Valiokunta pitää tärkeänä, että koulutuksen kasautumisen ilmiö selvitetään tarkasti, jotta myös ennestään vähän koulutusta hankkineet saadaan elinikäisen oppimisen tielle.

Selonteossa ei mainita ammatillisia oppilaitoksia jatkuvan oppimisen varmistajina. Valiokunta huomauttaa, että ammatillisilla oppilaitoksilla on ja tulee jatkossakin olla merkittävä rooli juuri niiden nuorten ja aikuisten kouluttajina, jotka eivät itse aktiivisesti hakeudu koulutukseen.

Valiokunta kannattaa opiskelun mahdollistamista tarkoituksenmukaisesti mukautetulla työttömyysturvalla. Valiokunta kuitenkin tähdentää, että osaamisen kehittäminen ei voi jäädä vain omaehtoisten velvoitteiden varaan. Valiokunnan mielestä on olennaisen tärkeää miettiä sitä, millälaiset investoinnit koulutukseen ovat kannattavia ja kenen ne tulisi tehdä.

Yhä useampi tarvitsee perinteisten työyhteisö-, työelämä- ja yrittäjäyystaitojen ohella tulevaisuudessa myös taitoja, jotka tukevat heidän työskentelemistään alustoilla ja joustavia siirtymisiään työmarkkina-asetusta toiseen. Oppilaitosten on eri tasoilla laajennettava koulutustarjontaansa alustatalouden työn kansalaistaitoihin ja ”hyvän alustatalouden työn” pelisääntöihin. Liiketalouden ja johtamisen koulutuksessa on panostettava alustatalouden liiketoiminnan ja työn erityisosaamisen kehittämiseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että tulevaisuusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 14.12.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tarja Filatov sd
varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok

Valiokunnan lausunto TyVL 9/2018 vp

jäsen Rami Lehto ps
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Arto Pirttilahti kesk (osittain)
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Eero Reijonen kesk
jäsen Eero Suutari kok
jäsen Martti Talja kesk
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen